

Sygn. akt VII U 2702/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 sierpnia 2019 r. w Warszawie

sprawy H. U. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania H. U. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 15 kwietnia 2019 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 14 maja 2019 r. **H. U. (2)** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 15 kwietnia 2019 r.

znak: (...), wskazując, że ZUS odmawia uchylecia zaskarżonej decyzji i stwierdza jej wydanie z naruszeniem prawa. Odwołująca wniosła o wznowienie postępowania w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. sygn. akt P 20/16, który orzekł, że sposób obliczania emerytury właściwej dla kobiet urodzonych w (...) roku, które skorzystały z emerytury wcześniejszej po myśli art. 54 ustawy o emeryturach i rentach, był niezgodny z Konstytucją. Uzasadniając odwołanie ubezpieczona powołała się na argumentację Trybunału Konstytucyjnego zawartą w powyższym orzeczeniu (odwołanie k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 29 maja 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że na podstawie skarżonej decyzji odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z dnia 15 listopada 2013 r.

znak: (...) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. Powołał się przy tym

na art. 146 i 151 k.p.a., zgodnie z którym uchylene decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić, jeśli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat; w takiej sytuacji organ ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji

z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu których nie uchylił tej decyzji.

W przedmiotowej sprawie od dnia doręczenia decyzji z dnia 15 listopada 2013 r. minęło 5 lat, zatem nie było możliwe jej uchylene (odpowiedź na odwołanie k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

H. U. (2), urodzona w dniu (...), ma przyznane prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 sierpnia 2008 r. na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...). Oddział w W. z dnia 29 sierpnia 2008 r. znak: E (...). W związku z kontynuacją zatrudnienia przez odwołującą powyższe świadczenie jest jej wypłacane dopiero od dnia 1 stycznia 2009 r. Emerytura była następnie przeliczana z uwagi na uwzględnienie dodatkowego stażu pracy odwołującej oraz waloryzowana (decyzje ZUS: z 29.08.2008 r. k. 51 a.r., z 29.01.2009 r. k. 67 a.r., decyzje ZUS ws. waloryzacji i przeliczenia emerytury - tom I a.r.)

W dniu 23 września 2013 r. H. U. (2) złożyła w ZUS(...) Oddział w W. wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Po rozpoznaniu ww. wniosku ZUS(...) Oddział w W. decyzją z dnia 15 listopada 2013 r. znak (...) przyznał odwołującej prawo do emerytury od osiągnięcia wieku emerytalnego, tj. od dnia 21 października 2013 r. Wysokość emerytury, obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, wyniosła 2.371,02 zł, w związku z czym organ rentowy wskazał, że nadal będzie wypłacane świadczenie dotychczasowe w postaci wcześniejszej emerytury, którego wysokość na dzień wydania ww. decyzji wynosiła 3.963,32 zł (wniosek o emeryturę z 23.09.2013 r. k. 1-8 a.r., decyzja ZUS z 15.11.2013 r. k. 15 a.r. – tom II).

W dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, na podstawie którego orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. W uzasadnieniu cytowanego wyżej wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzony ustawą emerytalną nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje jedynie przejściowe utrzymanie preferencyjnych rozwiązań, dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadniczo regulacja ta dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczy osób, które urodziły się w latach 1949-1968. Jest ono obwarowane kolejnymi warunkami, w tym w szczególności uzależnione jest od spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Możliwość nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przez kobiety także nie dotyczy wszystkich kobiet urodzonych w latach 1949-1968, lecz tylko tych, które urodziły się nie później niż do dnia 31 grudnia 1953 r. ze względu na wymóg nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zakwestionowane regulacje prawne dotyczą zatem jednolitej grupy kobiet, które zachowały prawo do uzyskania emerytury powszechnej po uprzednim pobieraniu emerytury wcześniejszej przysługującej po ukończeniu 55 lat. Do grupy tej należą kobiety urodzone w latach 1949-1953. Jednak po wejściu w życie z dniem 1 maja 2013 r. dodanego art. 25 ust. 1b tylko część z nich, a mianowicie kobiety urodzone w (...) r., zostały pozbawione możliwości zrealizowania prawa do powszechnej emerytury na dotychczasowych zasadach, bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych. W konsekwencji z jednolitej kategorii podmiotów wyodrębniona została grupa kobiet z rocznika 1953, która podobnie jak pozostałe kobiety należące do tej kategorii nabyła co prawda prawo zarówno do emerytury wcześniejszej, jak i powszechnej, lecz przy obliczaniu tego ostatniego świadczenia znajdują zastosowanie wobec nich odmienne, mniej korzystne zasady od tych, które obowiązywały przy obliczaniu emerytury powszechnej kobietom urodzonym w latach 1949-1952. Tymczasem świadczenia te mają cechę wspólną, relewantną ze względu na treść zaskarżonej regulacji, a

mianowicie miały one umożliwić osobom w wieku starszym, ze stosunkowo długim stażem ubezpieczenia, zachowanie przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę i możliwość uzyskania kolejnej emerytury po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ich celem było więc łagodzenie skutków likwidacji uprawnień emerytalnych obniżających wiek emerytalny, co było jednym z głównych założeń reformy emerytalnej. Z tego też względu rozwiązania te miały charakter przejściowy i były adresowane do określonej kategorii podmiotów. W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowanie art. 25 ust. 1b wobec kobiet urodzonych w (...) r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa do emerytury przysługującej z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed 1 stycznia 2013 r., kiedy wprowadzono nowe, mniej korzystne zasady w zakresie obliczania jej wysokości nieobowiązujące pozostałe roczniki kobiet należące do kategorii ubezpieczonych uprawnionych do ustalenia emerytury po emeryturze, narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia społecznego i jest przez to niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego weszło w życie z dniem 21 marca 2019 r.

W związku z powyższym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego H. U. (2) złożyła w dniu 29 marca 2019 r. w ZUS (...) Oddział w W. skargę o wznowienie postępowania (skarga o wznowienie k. 23 a.r. tom II).

W odpowiedzi na powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał w dniu 15 kwietnia 2019 r. decyzję znak: (...) na podstawie której odmówił uchylenia decyzji z dnia 15 listopada 2013 r. znak: E- (...) - (...) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat, a w takim przypadku na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu decyzji nie uchylił. Jednocześnie postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2019 r. organ rentowy wznowił postępowanie w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie emerytury zakończone decyzją z dnia 15 listopada 2013 r. (decyzja ZUS z 15.04.2019 r. k. 25 a.r. postanowienie z 15.11.2019 r. k. 27 a.r. - tom II).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny, na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460) Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów lecz prawa. Ponadto strony nie wnosiły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał,

że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wznowił postępowanie w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie emerytury zakończone decyzją z 15 listopada 2013 r. Instytucja wznowienia postępowania stanowi nadzwyczajny tryb procedury administracyjnej, gdyż umożliwia uchylenie decyzji ostatecznych, co stanowi wyjątek od zasady trwałości tych decyzji, zawartej w art. 16 k.p.a. Tryb ten znajduje zastosowanie w przypadku wystąpienia w postępowaniu wad określonych w art. 145 § 1 oraz w sytuacji, gdy zaistnieje przesłanka wskazana w art. 145a § 1 k.p.a. Zgodnie z treścią powołanego wyżej przepisu art. 145a § 1 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. Stwierdzenie, czy przyczyna wznowienia postępowania rzeczywiście wystąpiła w sprawie i jakie z tego wynikają skutki dla rozstrzygnięcia sprawy, mogą być wyłącznie efektem postępowania przeprowadzonego po wydaniu postanowienia na podstawie przepisu art. 149 § 1 i muszą być wyrażone w decyzji wydanej w oparciu o art. 151 k.p.a. Badając wystąpienie przesłanki określonej w treści przepisu art. 145a § 1 k.p.a., organ rentowy na wstępnym etapie postępowania bada wyłącznie, czy zachowano ustawowy termin do wniesienia żądania. W przypadku spełnienia tego warunku, po wznowieniu postępowania w drodze postanowienia, organ prowadzi następnie w myśl przepisu art. 149 § 2 k.p.a. postępowanie, co do przyczyn wznowienia i co do rozstrzygnięcia istoty sprawy. Na tej podstawie należy zatem ocenić, że organ rentowy prawidłowo wznowił postępowanie z przesłanki art. 145a § 1 k.p.a.

Przepis art. 146 § 1 stanowi jednak, że uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 oraz w art. 145a nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat, co oznacza, że organ administracyjny rozpoznający sprawę po wznowieniu postępowania musi badać nie tylko, czy istniały przyczyny wznowienia podane w art. 145 § 1 k.p.a., ale także czy na przeszkodzie ewentualnemu rozstrzygnięciu sprawy, co do istoty nie stoją okoliczności, o jakich mowa w cytowanym art. 146 k.p.a. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1999 r., sygn. akt I SA 1956/98). Artykuł ten zawiera bowiem dwie przesłanki negatywne (zawarte w § 1 i § 2 art. 146) ograniczające dopuszczalność uchylenia decyzji administracyjnej w trybie wznowienia postępowania. Wystąpienie tych przesłanek nie ogranicza dopuszczalności wznowienia postępowania, dlatego zasadnie organ rentowy wznowił to postępowanie. Powyższe ogranicza wyłącznie możliwość organu rozstrzygnięcia we wznowionym postępowaniu sprawy co do istoty. Tak więc, gdy w rozpatrywanej sprawie wystąpi jedna z przesłanek wskazanych w art. 146 k.p.a., organ będzie zobligowany do wznowienia postępowania w drodze postanowienia, jego skutkiem nie będzie jednak uchylenie decyzji, lecz zgodnie z art. 151 § 2 k.p.a. stwierdzenie wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa. Upływ terminów, o których mowa w art. 146 § 1 k.p.a. stanowi negatywną przesłankę do uchylenia w trybie wznowieniowym decyzji i jest bezwarunkowy, niezależny od okoliczności, które spowodowały ich upływ. Termin taki nie może być przywrócony na podstawie przepisu art. 58 k.p.a., a jego upływanie pozbawia organ administracyjny prowadzący wznowione postępowanie możliwości orzeczenia, co do istoty i ewentualnego uchylenia lub zmiany decyzji wydanej w postępowaniu zwykłym (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2005 r., sygn. akt (...) SA/Wa 463/05 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 kwietnia 2009 r., sygn. akt II OSK 124/09).

W przypadku upływu 5 lat od dnia doręczenia decyzji ostatecznej, organ prowadzący wznowione postępowanie nie ma podstaw do uchylenia decyzji lub jej zmiany z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 k.p.a. oraz w art. 145a, traci więc podstawę do badania, czy decyzja ta powinna lub nie powinna być uchylona bądź zmieniona, może jedynie

wydać decyzję stwierdzającą wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa. Przepis art. 146 § 1 k.p.a. określając początek biegu wskazanego w nim terminu posługuje się pojęciem

„dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji” nie wskazując cech tego doręczenia lub ogłoszenia ani tym bardziej jego adresatów. Pozwala to na przyjęcie, że chodzi o doręczenie lub ogłoszenie decyzji wobec osób biorących udział w postępowaniu, które podlega wznowieniu. Pogląd ten potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 12 stycznia 2009 r., sygn. akt II OSK 1776/07, precyzując, iż chodzi o doręczenie ostatniej ze stron, której decyzję doręczono. Jak wynika z akt niniejszej sprawy, decyzja będąca przedmiotem wznowionego postępowania została doręczona odwołującej H. U. (2) w dniu 15 listopada 2013 r.

Od tego momentu, do dnia wydania przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia z dnia 6 marca 2019 r. upłynęło 5 lat. Z kolei jak już zostało wskazane przepis art. 146 § 1 stanowi,

że uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3-8 oraz w art. 145a § 1 k.p.a. nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat,

co oznacza, że organ rentowy nie może zmienić ani uchylić zaskarżonej decyzji, może jedynie wydać decyzję stwierdzającą wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł w sentencji wyroku.

Na marginesie powyższych rozważań Sąd wskazuje, że problematyka stanowiąca przedmiot rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 6 marca 2019 r. skutkowałą podjęciem przez ustawodawcę inicjatywy w zakresie uregulowania sposobu przeliczania emerytury z uwzględnieniem braku w aktualnym stanie prawnym art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W dniu 15 maja 2019 r. wniesiono senacki projekt ustawy mający na celu przywrócenie większej podstawy obliczenia emerytury ubezpieczonym, którzy pobrali wcześniejszą emeryturę bez obiektywnej wiedzy, że kwoty wcześniej pobranej emerytury pomniejszą emeryturę powszechną. Aktualnie, na dzień sporządzania uzasadnienia, projekt ten z dniem 15 lipca 2019 r. przekazano do Sejmu w celu kontynuowania prac legislacyjnych.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)

K.S.